

Câu 2. Trình bày nội dung quy luật thống nhất và đấu tranh của các mặt đối lập, ý nghĩa của phương pháp luận? Vận dụng quy luật đó ở Việt Nam?

a) Vị trí của quy luật: Quy luật thống nhất và đấu tranh của các mặt đối lập là quy luật cơ bản và quan trọng nhất - hạt nhân của phép biện chứng duy vật. Quy luật này vạch ra nguồn gốc, động lực của sự vận động, phát triển.

b) Nội dung của quy luật:

Tất cả các sự vật, hiện tượng đều chứa đựng những mặt trái ngược nhau, tức những mặt đối lập trong sự tồn tại của nó. Các mặt đối lập của sự vật vừa thống nhất vừa đấu tranh với nhau tạo thành nguồn gốc, động lực của sự vận động, phát triển của sự vật.

c) Khái niệm mặt đối lập, thống nhất của các mặt đối lập, đấu tranh của các mặt đối lập:

Mặt đối lập là phạm trù chỉ những mặt, những thuộc tính có đặc điểm hoặc có khuynh hướng biến đổi trái ngược nhau trong một chỉnh thể.

Thống nhất của các mặt đối lập là sự nương tựa vào nhau, ràng buộc nhau, quy định nhau mặt này lấy mặt kia làm tiền cho sự tồn tại của nhau.

Đấu tranh của các mặt đối lập là sự tác động qua lại theo khuynh hướng phủ định lẫn nhau, bài trừ lẫn nhau.

Cứ có hai mặt đối lập là tạo thành một mâu thuẫn biện chứng

+ Trong một mâu thuẫn có sự thống nhất của các mặt không tách rời sự đấu tranh của chúng, bất cứ một sự thống nhất nào của các mặt đối lập mang tính chất tạm thời tương đối còn sự đấu tranh là tuyệt đối. Đấu tranh giữa các mặt đối lập là nguồn gốc của sự phát triển.

+ Mọi quan hệ giữa thống nhất và đấu tranh của các mặt đối lập trong bản thân sự vật - tạo thành nguồn gốc, động lực của sự vận động và phát triển của sự vật.

- Các tính chất của mâu thuẫn

Tính khách quan: mâu thuẫn là nguồn gốc vận động của mọi dạng vật chất. Vật chất tồn tại khách quan nên mâu thuẫn cũng tồn tại khách quan.

Tính phổ biến biểu hiện: Trong bất kể sự vật hiện tượng nào, ở bất cứ địa điểm nào, ở bất cứ thời gian cũng tồn tại các mặt đối lập

Tính đa dạng phong phú: Thế giới vật chất có vô vàn các dạng khác nhau chúng có một không gian khác nhau, thời gian khác nhau, mối liên hệ khác nhau cho nên chúng có những mâu thuẫn khác nhau, không có một dạng mâu thuẫn nào chung khít lên dạng mâu thuẫn nào. Có mâu thuẫn trong tự nhiên, có mâu thuẫn trong xã hội, có mâu thuẫn trong tư duy...

+ Các hình thức của mâu thuẫn

Căn cứ vào quan hệ đối với các sự vật được xem xét người ta phân loại mâu thuẫn như sau: Có mâu thuẫn bên trong, mâu thuẫn bên ngoài, mâu thuẫn cơ bản, mâu thuẫn không cơ bản, mâu thuẫn chủ yếu, mâu thuẫn thứ yếu, mâu thuẫn đối kháng mâu thuẫn không đối kháng...

Mâu thuẫn bên trong là mâu thuẫn do sự tác động giữa các mặt, các khuynh hướng trong cùng một sự vật.

Mâu thuẫn bên ngoài là mâu thuẫn diễn ra trong mối quan hệ giữa sự vật đó với sự vật khác.

Mâu thuẫn cơ bản là mâu thuẫn quy định bản chất của sự vật quy định sự phát triển ở tất cả các giai đoạn của sự vật.

Mâu thuẫn không cơ bản là mâu thuẫn chỉ đặc trưng cho một phạm vi nào đó của sự vật.

Mâu thuẫn chủ yếu là mâu thuẫn hàng đầu ở một giai đoạn phát triển nhất định của sự vật.

Mâu thuẫn thứ yếu là mâu thuẫn ra đời tồn tại trong một giai đoạn phát triển nào đó của sự vật, nhưng không phải đóng vai trò chi phối mà bị mâu thuẫn chủ yếu chi phối.

- quá trình vận động của mâu thuẫn

+ Sự thống nhất và đấu tranh của các mặt đối lập là hai xu hướng tác động khác nhau của các mặt đối lập tạo thành mâu thuẫn. Như vậy mâu thuẫn biện chứng bao hàm cả "sự thống nhất" lẫn "đấu tranh" của các mặt đối lập. Sự thống nhất gắn liền với sự đứng im, với sự ổn định tạm thời của sự vật. Sự đấu tranh gắn liền với tính tuyệt đối của sự vận động và phát triển.

+ Sự phát triển của sự vật, hiện tượng gắn liền với quá trình hình thành, phát triển và giải quyết mâu thuẫn. Trong sự tác động qua lại của các mặt đối lập thì đấu tranh của các mặt đối lập quy định sự thay đổi của các mặt đang tác động và làm cho mâu thuẫn phát triển. Khi hai mặt đối lập xung đột gay gắt đã đủ điều kiện, chúng sẽ chuyển hóa lẫn nhau, mâu thuẫn được giải quyết. Nhờ đó mà thể thống nhất cũ được thay thế

bằng thể thống nhất mới; sự vật cũ mất đi sự vật mới ra đời thay thế.

Ý nghĩa phương pháp luận

- Vì mâu thuẫn là nguồn gốc, động lực của sự vận động, phát triển của sự vật và là khách quan trong bản thân sự vật nên cần phải phát hiện ra mâu thuẫn của sự vật bằng cách phân tích sự vật tìm ra những mặt, những khuynh hướng trái ngược nhau và mối liên hệ, tác động lẫn nhau giữa chúng.
- Phải biết phân tích cụ thể một mâu thuẫn cụ thể, biết phân loại mâu thuẫn và tìm cách giải quyết cụ thể đối với từng mâu thuẫn.
- Phải nắm vững nguyên tắc giải quyết mâu thuẫn - phù hợp với từng loại mâu thuẫn, trình độ phát triển của mâu thuẫn. Không được điều hòa mâu thuẫn. Phải tìm ra phương thức, phương tiện và lực lượng để giải quyết mâu thuẫn khi điều kiện đã chín muồi.

Vận dụng vào Việt Nam

Những mâu thuẫn phát sinh trong nền kinh tế thị trường.

Ổn định và đổi mới về chính trị là hai mặt đối lập thống nhất biện chứng. Có ổn định thì mới đổi mới được. Muốn ổn định được thì cần phải giải quyết những mâu thuẫn sau:

- Mâu thuẫn giữa lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất.
- Mâu thuẫn giữa hình thái trước đây và nền kinh tế thị trường.
- Mâu thuẫn giữa nền kinh tế thị trường và mục tiêu xây dựng con người xã hội chủ nghĩa.